

Γενικά

Στο φυλλάδιο αυτό παρουσιάζεται η **λατζιά: *Quercus alnifolia*** Roech, η οποία έχει καθοριστεί ως το εθνικό δέντρο της Κύπρου, με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου της Δημοκρατίας την 1^η Φεβρουαρίου 2006, μετά από πρόταση του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος και εισήγηση του Τμήματος Δασών.

Η ανάγκη καθορισμού εθνικού δέντρου

Στην πραγματικότητα δεν υπάρχει κάποιος πολύ σοβαρός λόγος που να υποχρεώνει μια χώρα να καθορίσει εθνικό δέντρο. Είναι περισσότερο ένα πολιτισμικό και επικοινωνιακό στοιχείο, καθώς οι περισσότερες χώρες του κόσμου έχουν καθορίσει τέτοια εθνικά σύμβολα. Μάλιστα κάποιες χώρες καθόρισαν και εθνικό πτηνό ή και ζώο. Για την επιλογή αυτών των συμβόλων, σε κάθε χώρα ακολουθείται διαφορετική διαδικασία, ανάλογα με την κουλτούρα, τη νομοθεσία και τις προσδοκίες του κάθε λαού. Σε μερικές χώρες προηγείται ένα

δειγματοληπτικό δημοψήφισμα ή ερωτηματολόγιο, αλλού γίνεται μετά από διαβούλευση και επικύρωση από το κοινοβούλιο ή ακόμα και με προεδρικό διάταγμα. Επομένως, η πράξη αυτή έχει κυρίως εθιμοτυπική σημασία, αλλά ταυτόχρονα και οικολογική, τουριστική, πολιτιστική και συχνά ιστορική σημασία.

Τα κριτήρια επιλογής

Η επιλογή του εθνικού δέντρου της Κύπρου έγινε μετά από επαφές τόσο με άλλες αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες όσο και με ιδιώτες μελετητές της κυπριακής χλωρίδας. Τα κύρια κριτήρια και προϋποθέσεις που λήφθηκαν υπόψη, για την επιλογή τόσο του εθνικού φυτού όσο και του εθνικού δέντρου, ήταν:

- Να είναι ιθαγενές δέντρο και κατά προτίμηση ενδημικό της Κύπρου.
- Η βοτανική του ταυτότητα να είναι πλήρως ξεκαθαρισμένη.
- Να μην έχει καθοριστεί από άλλη χώρα.
- Η οικολογική, αισθητική, ιστορική και επιστημονική σημασία.
- Να είναι ένα δέντρο γνωστό στο κοινό, με κάπως ευρεία εξάπλωση.

Η επιλογή του εθνικού δέντρου ήταν δύσκολη. Από τα ενδημικά είδη, τα μόνα ενδημικά δέντρα ή ψηλοί θάμνοι ήταν ο κυπριακός κέδρος και η λατζιά (που συχνά είναι θάμνος αλλά γίνεται και μικρό δέντρο). Τελικά προτιμήθηκε η λατζιά, γιατί έχει πιο μεγάλη οικολογική σημασία για την

Κύπρο, αφού είναι ένα από τα πιο σημαντικά στοιχεία όλων των δασικών τοπίων στην ευρύτερη οροσειρά του Τροόδους. Επιπρόσθετα ο κέδρος έχει ήδη επιλεγεί από τον γειτονικό Λίβανο - ο ενδημικός κέδρος του Λιβάνου φυσικά - που απεικονίζεται και στη σημαία του.

ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΕΝΤΡΟ

Ως εθνικό δέντρο έχει καθοριστεί η ενδημική λατζιά ή δρυς η κληθρόφυλλη (*Quercus alnifolia* Roech).

Ονοματολογία

Η ονομασία του γένους *Quercus* προέρχεται από τη λατινική ονομασία της δρυός και το επίθετο *alnifolia* από την ομοιότητα των φύλλων της με

αυτά της κλήθρας ή σκλέδρου (*Alnus*). Στην Κύπρο υπάρχουν ακόμα δύο ιθαγενή είδη του ίδιου γένους. Η δρυς ή βαλανιδιά (*Quercus infectoria* subsp. *veneris*), που τείνει να γίνει σπάνια λόγω της αλόγιστης υλοτομίας της. Επίσης η περνια ή πουρνάρι (*Quercus coccifera* subsp. *calliprinos*), που είναι πολύ κοινή σε μακία βλάστηση. Σε ορισμένες περιπτώσεις η λατζιά διασταυρώνεται με την περνια και παράγει φυσικά υβρίδια, τα οποία ονομάζονται **λακοπερνιές**, που είναι σπάνιες.

Περιγραφή του φυτού

Η λατζιά είναι αειθαλές, μικρό δέντρο ή ψηλός θάμνος, ύψους μέχρι 10 m, συνήθως με πολλές διακλαδώσεις και πλατιά κόμη. Τα φύλλα είναι απλά, δερματώδη, έμμισχα, συνήθως ωοειδή, με πριονωτές παρυφές. Η πάνω επιφάνειά τους είναι βαθυπράσινη και στίλπνη, ενώ η κάτω είναι καλυμμένη με πυκνό χρυσαφί (εξ ου και golden oak στην Αγγλική) ή καστανωπό τρίχωμα.

Τα άνθη είναι μονογενή (αρσενικά και θηλυκά ξεχωριστά). Οι αρσενικές ταξιανθίες είναι κρεμάμενοι ίουλοι που φέρουν πολλά μικρά πρασινοκίτρινα άνθη. Τα θηλυκά άνθη που δίνουν τον καρπό βρίσκονται ανά 1-3 στη μασχάλη των φύλλων. Ανθίζει τον Μάρτιο έως Απρίλιο.

Ο καρπός είναι βαλανίδι, που φέρεται σε κύπελλο στη βάση. Γενικά είναι μικρότερο από τα βαλανίδια της δρυός και της περνιας, στην αρχή είναι πράσινο για να γίνει ανοικτοκάστανο, όταν ωριμάσει το φθινόπωρο.

Ενδιαίτημα – Εξάπλωση

Απαντά σε πυριγενείς, βραχώδεις, απόκρημνες και ομαλές βουνοπλαγιές σε υψόμετρο από 400 m (στο Δάσος Πάφου) ή από 650 m αλλού, μέχρι τα 1700 m. Είναι πολύ κοινή σε ολόκληρο σχεδόν το οφιολιθικό σύμπλεγμα (πυριγενή πετρώματα) της οροσειράς Τροόδους. Σχηματίζει αμιγείς πυκνούς θαμνώνες και συμμετέχει ως βασικό είδος στον υπόροφο των πευκοδασών. Οι πιο εκτεταμένοι σχηματισμοί (αμιγείς συστάδες λατζιάς ή μικτές με τραχεία πεύκη) απαντούν στα δάση Πάφου, Τροόδους, Αδελφοί και Μαχαιρά σε υψόμετρο από 600 έως 1600 m. Δεν υπάρχει στον Ακάμα, στο Σταυροβούνι και στον Πενταδάκτυλο.

Οικολογική σημασία – Χρήσεις

Η λατζιά έχει μεγάλη οικολογική σημασία λόγω της ικανότητάς της να εγκαθίσταται σε πετρώδεις και βραχώδεις πλαγιές (λιθώνες διαβασικών πετρωμάτων), εμποδίζοντας τη διάβρωση, οι δε καρποί της αποτελούν άριστη τροφή για την πανίδα. Έχει την ικανότητα να αναγεννάται αμέσως μετά από πυρκαγιά ή υλοτομία. Οι θαμνώνες και δασικές συστάδες της ενδημικής λατζιάς (τύπος οικοτόπου 9390), γνωστά ως λατζιερά, αποτελούν οικοτόπο προτεραιότητας του Παρατήματος I της Οδηγίας των Οικοτόπων (Οδηγία 92/43/ΕΟΚ). Ως εκ τούτου, μεγάλες δασικές εκτάσεις έχουν περιληφθεί στο Δίκτυο Φύση 2000 (*Natura 2000*) για να προστατεύσουν, μεταξύ άλλων, και τα ενδημικά δάση λατζιάς.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις η λατζιά προσλαμβάνει διαστάσεις μεγάλων δέντρων, μνημείων της φύσης. Το ξύλο της αποτελεί άριστης ποιότητας καυσόξυλο και είναι κατάλληλο για την κατασκευή

χειρολαβών και άλλων μικροαντικειμένων. Έχει κοσμητική αξία και μπορεί να αξιοποιηθεί σε παρόδιες φυτείες και σε κήπους, στις ημιορεινές και ορεινές περιοχές.

Καθεστώς προστασίας

Η λατζιά προστατεύεται από τη δασική νομοθεσία και επιπρόσθετα προστατεύεται και ως τύπος οικοτόπου από την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ. Οι κυριότερες συστάδες της βρίσκονται μέσα σε κρατικά δάση και προστατεύονται επαρκώς.

Το εθνικό δέντρο της Κύπρου

Γ.Τ.Π. 170/2007 – 5.000
Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών
Εκτύπωση: Zavallis Litho Ltd

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΩΝ

Ιστοσελίδα: www.moa.gov.cy/forest